

Maisema ja aika

I. K. Inha ja K. A. Ennola

**FIBRE, päätösseminaari,
26.-28.11., Hanasaari, Espoo.**

**FIGARE, päätösseminaari,
9.-10.12., Hanasaari, Espoo.**

I. K. Inhan jalustansijoilla

*Muutama vuosi sitten lainasin Mark Klettin toimittaman kirjan *Second view: the rephotographic survey project*, jossa maiseman muutosta oli tutkittu kuvaamalla uudestaan vanhoja 'klassisia' maisemakuvia. Kuvat oli otettu hyvin tarkasti samasta paikasta, jolloin kuvista näkyivät maiseman todelliset muutokset. Kirja teki minuun suuren vaikutuksen. Monet kuvaparit loivat suorastaan maagisen vaikutelman, kuinka yksittäiset puut olivat kasvaneet tai miten kallio oli raivattu moottoritien edeltä.*

Tutustuin samalla myös Ruotsissa 80-luvun lopussa alkunsa saaneeseen valtion rahoittamaan laajaan ekologisen kuvauksen projektiin Ekodok-90, jossa pohdittiin ihmisen ja luonnon välistä suhdetta. Työ sisälsi mm. Ola Löfgrenin työn, jossa 1910-luvun arkistokuvia oli verrattu samalta paikalta otettuihin uusiin kuviin. Molemmat työt jättivät mieleeni kipinän, voisiko Suomesta tehdä jotain vastaavaa. Vaikka idea ei olisikaan uusi, ovat suomalaiset maisemat kuitenkin hyvin eri tyyppisiä Nevadan autiomaahan nähden. Samalla minulle heräsi aito mielenkiinto nähdä, mitä suomalaisessa maisemassa todella on tapahtunut.

Tutustuttuani useaan vuosisadan alun kuvaajaan päätin omissa työssäni keskittyä I. K. Inhaan. Hänen työnsä on tunnettua ja arvostettua, kuvista on olemassa hyvin taustatietoja, ja niitä on riittävästi säilynyt.

Kuvaparien löytäminen

Ensimmäisessä vaiheessa hain kartalta paikkoja, joista vanhat kuvat mahdollisesti olivat otetut. Lähteinä käytin nykyisiä peruskarttoja sekä vuosisadan alun vanhoja venäläisiä karttoja niiltä alueilta, joilta niitä oli saatavana. Usein kuvanottoipaikka oli määritettävissä kartalta jopa muutaman kymmenen metrin tarkkuudella vertaamalla selviä maastomerkkejä, kuten

saaria, niemiä ja kalliojyrkänteitä toisiinsa. Kuvasta katsoin myös valon suunnan, ja karttaan vertaamalla päätin kellonajan, jolloin kuva oli otettu. Aina ei ollut mahdollista määrittää paikkaa tarkoin, jolloin myös aika jäi epäselväksi. Näin sain kuitenkin aikaiseksi alustavan aikataulun, missä minun milloinkin tulisi olla.

Paikanpäällä pyrin löytämään Inhan käyttämän tähtäyspisteen mahdollisimman tarkasti. Ensimmäisen mahdollisimman monta kuvassa olevaa kohdetta maastosta. Käytin kameran tähtäyslasilla apunani viivoitinta, taskulaskinta ja piirtoheitinkalvoa, johon luonnostelin vanhasta valokuvasta tärkeimmät kohteet. Näin Inhan käyttämä tähtäyspiste oli määritettävissä usein jopa alle kymmenen sentin tarkkuudella. Joskus kuvauspaikka oli niin umpeenkasvanut, että jouduin ottamaan kuvani lähinnä vain kartan perusteella löydetyistä paikasta oikeaan suuntaan. Oikeasta tähtäyspisteestä otin kuvan hieman alkuperäistä laajakulmaisemmalla linsillä, jotta kuva olisi rajattavissa alkuperäiseen mittaan.

Ukkosmyrsky Päijänteellä 1913-14.

Tekijä vai toistaja?

Itselleni tärkeäksi viestiksi muodostui erään järvimaiseman kuvateksti Suomi Kuviassa -teoksessa. Siinä Inha kuvaa sanallisesti maisemaa, joka olisi voinut olla otettu hyvin monesta paikasta: “Sieltä kuuluu alituista laulua ja liverrystä, ja voisimme kutsua sitä Kerttusaloksi. Jos joku tahtoo tietää sen aseman, niin on se Padasjoella lähellä Kosken-Inkilää kirkasvetisessä Alijärvässä.” Minulle teksti merkitsi, kuin Inha henkilökohtaisesti olisi kehottanut minua käymään katsomassa ja kuvaamassa kohteensa uudestaan.

Ukkosmyrsky Päijänteellä 1997.

Kuvaparien tekijyys on mielenkiintoinen. Koska uskon Inhan jo tavallaan tiedostaneen mahdollisuuden siitä, että joku saattaa kuvata hänen työnsä uudestaan, on kuvieni tekijänä oikeastaan Inha. Oma roolini on supistunut eräänlaiseksi mekaaniseksi toistajaksi, joka taitojensa mukaan vain toistaa samat paikat, ajat ja säät mahdollisuuksiensa mukaan. Kuvaparien todellinen tekijä on Inha, joka on valinnut paikan, kuvakulman, valon ja sään.

I. K. Inha ja hänen tuotantonsa

Inhan synnyinkoti sijaitsi Virroilla, kahden pienen järven välisellä kannaksella, korkean mäen päällä. Vain kappaleen matkan päässä olivat Torisevan rotkojärvet, joiden rantoja koristivat monikymmenmetriset kalliojyrkänteet. Samoin vain lyhyen kävelymatkan päässä olivat Vaskiveden laajat selät, joilta oli vesitse yhteys jopa Tampereelle. Ei siis ihme, että Inhan tuotannossa keskeisiksi maisema-aiheiksi muodostuivat korkeat näköalakalliot ja vesistöt.

Koskien ja jyrkänteiden kuvaaja

Inhan reittejä seuraavalle käy ilmeiseksi, että hän etsi luonnoltaan jylhiä paikkoja, joissa oli korkeita kallioita, jylhiä jyrkänteitä, kimaltelevia selkävesiä ja pauhaavia koskia. Inhan maisemäkäsitys oli hyvin lähellä sen ajan sivistyneistön kansallisromanttista käsitystä. Niin Albert Edelfeltiltä, Eero Järnefeltiltä kuin Akseli Gallen-Kallelalta voidaan löytää hyvin saman tapaisia kuvia.

Inha oli kuvaajana romantikko, jonka kuvissa luonto usein näyttää kauneimmat puolensa. Inha haki luonnosta myös dramatiikkaa ja samalla pelottavuutta. Hyvin usein hän etsi kuviinsa kuolleita tai kuolevia kakkärämäntyjä, joilla hän symboloi luonnon pimeää puolta. Inhan luonto ei ollut pelkästään kaunis harmoninen kokonaisuus kuten nykypäivän kuvaajien, vaan myös pelottava ja ihmistä uhkaava.

Erityisen rakkaita Inhalle olivat myös vesistöt, jotka toimivat Inhalle niin kulkureitteinä kuin kuva-aiheinakin. Vesistöjen läheisyyden tärkeyttä Inhalle kuvastaa myös asuin- ja kesäviettopaikkojen valinta. Inhan kaksi Kimalletta Virroilla sekä Puujärven ja Jalassaaren asunnot olivat luonnonkauniilla paikoilla järvien rannoilla.

Suomen kuvaajana Inha ei ollut yksin. Z. Topeliuksen Maamme kirjan maisemakuvaukset olivat varmasti toimineet Inhan mielen kiihokkeena ja innoittajana hänen lähtiessään pohjoiseen kiertämään. Niinikään Topeliuksen toimittamat Finland framställdt i tekningarna (1845-52) ja En resa i Finland (1873) lienevät tehneet Inhaan suuren vaikutuksen. Yhtäläisyyksien löytäminen näiden kirjojen ja Inhan tuotannon välillä ei liene vaikeaa, mutta eroavaisuudet ovat mielenkiintoisimpia. Kun monet Inhan aikalaiset näkivät niissä enemmän eurooppalaisen maiseman rippeitä Suomessa, niin Inha osasi nähdä niiden omaleimaisuuden juuri suomalaisena maisemana.

Sen sijaan Pohjanmaa soineen ei häntä kiinnostanut. Joutumistaan asumaan talveksi Virtojen pohjoisosaan, joka jo muistutti Pohjanmaasta hän kuvaa seuraavasti: “En olisi luullut sitä kummaa tapahtuvan, että minä tulisin vuoden viettämään kotipitäjäni kaikkein kolkoimmalla nälkäperällä, jossa ei ole järviä, ei laaksoja, ei muuta kuin tuo synkeä Metsä-Pohjanmaa, jonka läpi matkustaja koettaa päästä niin pian kuin suinkin.”

Valon taitaja

Inhalle tähtäyspiste oli tärkeä. Hän pyrki paikkoihin, joista hän pystyi hallitsemaan maisemaa. Pamilon koskella hän oli vaaroista välittämättä ottanut kuvansa kosken pauhuissa olevilta kiviltä, joille pelkkä pääseminenkin on ollut vaikeaa ja joissa liukastuminen kuvatessa olisi tiennyt varmaa kuolemaa.

Jo kuvaajauransa alkupuolella Inhan työskentelytavaksi muodostui useiden kuvien yhdistäminen laajoiksi panoraamoiksi. Tunnetuimpia lienevät Kolin seitsenosainen ja Pisavuoren kuusiosainen panoraama kesältä 1893. Taitojen kehittyessä Inha kykeni luomaan tekniikallaan sommittelultaan upeita kokonaisuuksia, joissa kokonaisuus hahmottuu vasta kun palaset on yhdistetty.

Valo oli Inhalle tärkeää. Inha käytti usein voimakasta vastavaloa tai muotoilevaa sivuvaloa, ja vältti pilvistä latteaa valoa. Inhan valonkäyttö oli kunnianhimoista, sillä vastavalon on täytyntä olla melko vaikea hallittava sen aikuisilla välineillä. Inha ei juurikaan arvostanut illan ja aamun pehmeitä valoja, vaan hänelle keskipäivän kova auringonpaiste oli läheisin. Ehkä sen ajan herrasmiehelle ei ollut edes sopivaa nousta kovin aikaisin ylös kuvaamaan.

Inha oli luonnon herkkyydestä nauttiva romantikko. Läheisen ihmissuhteen puute, hänen työnsä saaman heikko arvostus ja ehkä myös tuska luonnon tilasta, johtivat Inhan sairastumiseen vainoharhoihin ja hänen eristäytymiseensä. Sairaus heijastui myös Inhan työhön. Varhaisemmassa vaiheessa Inhan maisemat olivat ehjiä, kokonaisia. Maisemakuvat koostuivat etualasta, taustasta ja taivaasta tasapainoisessa suhteessa. Myöhemmin Inhan sairauden noistaessa päätään ne eivät enää kuvanneet maisemaa eheänä harmonisena kokonaisuutena vaan alkoivat pirstaloitua, kuvata vain maiseman yhtä osaa kerrallaan.

Luontoa ihannoiva luontosuhde

Inhan Suomi Kuvissa -kirjassa ristiriita ihmisen ja luonnon välillä ei vielä näy. Puunjalostustehtaat esiintyvät sulassa sovussa koskemattoman luonnon kanssa. Yhteys luontoa tuhoavan teollisuuden ja luonnon muuttumisen välillä ei ole selvä. Silti Inha hakee kirjassaan koskemattomaa luontoa ja ilmaisee ihailunsa maisemaan, jossa ihmisen toiminta ei näy: “Virtain pitäjän kolme Torisevaa ovat tulleet kuuluisiksi sen kautta, että maantie kulkee niin läheltä niiden rantoja. Kaksi näistä järvistä on kuitenkin auttamattomasti hävitetty pitkiksi ajoiksi, kaskia kaatamalla ja halkoja hakkaamalla. Ainoastaan kolmas, joka onneksi ei ole yksityisellä maalla, on näihin saakka saanut säilyttää neitseellisen kauneutensa. Puhukoon se itse puolestaan.”

Kaisaniemi, Helsinki, 1908.

Myöhemmin luonnonsuojelusta tuli Inhalle yhä läheisempi asia. Vuonna 1915 hän kirjoitti Kansanvalistusseuran kalenterissa: “Mittaamattomia aikoja on luonto tässä maassa vallinnut, mutta nyt ihminen sen puolen vuosisadan kuluessa voitti ja nujersi. Paljon on meillä vielä luontoa jäljelläkin, mutta metsä, sen suuruus, mahti, syvyys, salaperäisyys, se on meiltä mennyt.” Toisessa kohdassa hän kirjoittaa, kuinka olisi halunnut purkaa Imatrankoskelta padon, sillan, hotellin ja palauttaa koskelle sen luonnontilan.

Inhan mielipiteet ovat olleet melko radikaaleja aikana, jolloin teollistuminen ja moderni yhteiskunta olivat yleisesti sivistyneistön kritiikittömän ihailun kohteina. Inhalla oli selvä erämaan käsitys. Inha kaipasi paikkoja, joita ihminen ei ollut vielä toiminnallaan tuhonnut. Hän suhtautui jyrkän tuomitsevasti luonnon esteettömään hyväksikäyttöön. Toisaalta hän myös erotti ihmisen toiminnan eri asteita hyvin saman tapaisesti kuin nykyluonnonsuojelijatkin. Kauniit metsälaitumet ja niityt saivat Inhan ihailun siinä missä ‘koskemattomat’ metsätkin. Inhalla oli lähes linkolalainen luonnonsuojelukäsitys jo kauan ennen Linkolaa itseään.

I. K. Inhan tuotanto

Inha toimi pitkään lehtimiehenä Uuden Suomettaren ulkomaantoimituksessa. Tämän lisäksi hänellä oli pitkä ura kirjailijana ja kääntäjänä. Valokuvistaan parhaat hän toteutti tilaustöinä vakituisen työnsä ohessa.

Kaisaniemi, Helsinki, 1998.

Vuosina 1892-1894 Inha kuvasi Pohjois- ja Itä-Suomea K. E. Ståhlbergin toimeksiannosta hänen ateljeessaan pidettäviä näyttelyitä varten. Näyttelyt olivat menestyksiä Inhalle ja hän saavutti kohtuullista mainetta valokuvaajana. Viimeisenä vuonna myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seura myönsi Inhalle apurahan valokuvausmatkan toteuttamiseksi Vienan-Karjalaan.

Vuosina 1895-96 Inha toteutti osin vanhojen kuvien pohjalta, mutta pääosin uudestaan kuvattuna ensimmäisen suomalaisen valokuvateoksen Suomi Kuvissa. Kirja ilmestyi 12 erillisenä vihkona, jotka tilaaja saattoi sidotuttaa lopuksi kirjaksi. Kirjan pääpaino on maisemakuvissa, mutta sieltä löytyy kuvia myös museoista, ihmisistä ja teollisuuslaitoksista.

Pariisin maailmannäyttelyyn 1900 silloinen maatilahallitus tilasi Inhalta laajan kuvasarjan suomalaisesta maataloudesta. Sarja koostui upeista laajoista maalaismaisemista sekä viljelysmenetelmiä ja kotieläimiä kuvaavista kuvista. Tätä tilausta varten Inha hankki itselleen uuden, entistä suuremman kameran, saadakseen tarpeeksi laadukkaita kuvia.

Inhan pitkäaikainen kustantaja WSOY tilasi Inhalta kaksi huomattavaa kokonaisuutta: 1908 laajan Helsinki-aiheisen kuvasarjan ja vuosina 1913-14 Padasjokea käsittelevän sarjan. Näistä ainakin jälkimmäinen tehtiin ilman varsinaista käyttötarkoitusta, motiivina lähinnä hyvän työntekijän pitäminen leivässä. Myöhemmin käytetylle rahalle on varmasti löytynyt vastinetta.

Uuhimäki, Kuopion pitäjä, 1899.

Kuvaluettelo

1. Kehräsaari, Tampere, 1901-1903 / 1998.
2. Ruotsalainen teatteri Esplanadin länsipäässä, Helsinki, 1908 / 1998.
3. Uuden Suomettaren talo, Helsinki, n. 1900 / Askon myymälä, Helsinki, 1998.
4. Kaisaniemi, Helsinki, 1908 / 1998.
5. Nanunkallio, Rauma, 1901 / Vesitorninmäki, Rauma, 1998.
6. Rautatiesilta, Oulu, 1892 / Rautasilta, Oulu, 1999.
7. Vuokatti idästä nähtynä, Sotkamo, 1892 / 1999.
8. Näköala Ounasjoelle, Rovaniemi, 1892 / 1998.
9. Kaltimovaara, Eno, 1893 / 1997.
10. Uuhimäki, Kuopion pitäjä, 1899 / Kuopion kaupunki, 1999.
11. Keskisuomalainen kukkulaseutu Muuramesta 1899 / 1999.
12. Kierikkala, Hämeenkyrö, n. 1900 / 1998.
13. Navetta, Korsholman maanviljelyskoulu, Mustasaari, 1899 / Varastorakennus, Svenska yrkesinstitutet, Vaasa, 1998.
14. Säskylä, n. 1901 / 1998.
15. Mustialan maanviljelysopisto, Tammela, 1899 / Hämeen ammattikorkeakoulu Mustiala, Tammela, 1998.
16. Ylä-Ratia, Padasjoki, 1913-14 / 1999.
17. Rimmin torppa, josta polku lähtee Helvetinjärvelle, Ruovesi, n. 1915 / Rimmi, josta metsäautotie menee Helvetinjärvelle, Ruovesi, 1998.
18. Märkmäki, Jalassaari, Lohja, 1916-25 / 1998.
19. Hirnuvaha, Lohja, n. 1913 / Kokkokallio, Lohja, 1999.
20. Kuulukainen, Lohja, n. 1913 / 1998.

21. Puujärven tammets, Karjalohja, 1903-1904 / 1997.
22. Pyhäkoski, Muhos, 1895 / 1999.
23. Imatrankoski 1893 / 1999.
24. Taivalkoski, Tervola, 1892 / 1997.
25. Pamilon koski, Ilomantsi, 1893 / 1997.
26. Piriänkoski, Harjavalta, 1901 / 1998.
27. Kitkajoki, Kuusamo, n. 1900 / 1998.
28. Ounasvaara, Rovaniemi, juhannusyönä, 1892 / viikko ennen juhannusta, 1998.
29. Runebergin kunnaalta, Punkaharju, 1893 / 1999.
30. Tuovilanlahti, Pielavesi, 1893 / Maaninka, 1997.
31. Vaskivesi, Virrat, n. 1915 / 1998.
32. Ukkosmyrsky Päijänteellä, Tuomassaari, Padasjoki, 1913-14 / 1997.
33. Näköala Ukkokolilta, Pielisjärvi, 1893 / Lieksa, 1999.

Kuvien yhteydessä olevat tekstit ovat suoria lainauksia I. K. Inhan kirjasta Suomen Maisemia, paitsi kuvan 20 yhteydessä oleva teksti, joka on peräisin Kansanvalistusseuran kalenterissa vuonna 1915 julkaistusta artikkelista Sortunut Sävel.

Vanhojen kuvien lähteet

Etelä-Pohjanmaan opisto:	10.
Museovirasto:	6, 8, 24, 33.
Otava:	5, 12, 14, 26.
Suomen valokuvataiteen museo:	11, 13, 15, 23, 29.
Tampereen museot:	1.
WSOY:	2, 4, 7, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 25, 27, 31, 32.
Åbo Akademi:	28.
Yksityiskokoelmat:	3, 18, 22, 30.

Uuhimäki, Kuopion kaupunki, 1999.

Puujärven tammets, Karjalohja, 1903-1904.

Muutos suomalaisessa maisemassa

Inha kävi monissa paikoissa, joiden luonnonarvot olivat tunnustettuja jo sata vuotta sitten. Samalla Inha aikalaisineen teki myös tunnetuksi näitä alueita, joista myöhemmin on tullut suomalaisia kansallismaisemia. Vaikka monet Inhan kuvaamat paikat kuuluvatkin nykyisin suojelualueisiin, tarjoavat ne hyvän mahdollisuuden verrata maiseman muutosta ja pohtia niitä syitä mitkä muutoksen ovat aiheuttaneet.

Kasvaneet puut ja tuhentuneet metsät

Silmiinpistävin muutos suomalaisessa maisemassa on ollut metsän kasvu ja lisääntyminen. Inhan huoli metsien tilasta ei missään tapauksessa ollut turhaa. Ainakin niillä alueilla, missä Inha liikkui, olivat vuosisadan alun metsät todella harvoja ja kaukana luonnonmaisista. Lähes kaikissa Inhan ottamissa kuvissa metsän lakikorkeus ja tiheys ovat pienempiä kuin nykyisin. Samoin monet kulttuurivaikutteiset metsät ovat kasvaneet enemmän tai vähemmän umpeen.

Syitä metsien vähäpuustoisuuteen ovat olleet mm. kotitarvepuun ja rakennuspuun keruu harsintahakkuilla. Asutus oli Inhan aikaan paljon laajemmalle levittäytynyttä ja eteläisen Suomen metsävarat tehokkaasti hyödynnettyjä. Monet asutuksen tuntumassa olevat metsät toimivat myös karjan laitumina ja karja häiritsi etenkin metsän uudistumista.

Vaikka kaskeaminen olikin kiellettyä, harjoitettiin sitä yleisesti Itä-Suomessa. Kaskikierto oli hyvin lyhyt, nopeimmillaan metsän ei annettu kasvaa kuin kolmisenkymmentä vuotta ennen uutta kaskeamista. Nykyisillään samoilla alueilla harjoitetaan varsin voimaperäistä metsätaloutta. Kaltimovaaran ja Suppuravaarojen vanhat kaskiaukeat olikin äskettäin avohakattu kutakuinkin samoin rajoin, ja maisema näytti kameran läpi yllättävän samalta kuin Inhan aikaan.

Monin paikoin on ollut hämmästyttävää ja ilahduttavaa löytää useita samoja puita, joita Inhakin on kuvannut. Hyvin vaatimattomankin näköiset männyt saattavat nököttää lähes saman näköisinä jo sata vuotta sitten kuvatussa kuvassa. Tammet tunnetusti saattavat elää yli puolen vuosisataakin. Yli satavuotiset kuuset ovat sen sijaan todella järeitä puita, joiden korkeaa ikää saattaakin ounastella.

Puujärven tammet, Karjalohja, 1997.

Hiljenneet kosket

Koskiluonto onkin sitten kokenut aivan toisenlaisen kohtalon. Pamilon koski on menettänyt lähes kaiken vetensä monen kilometrin päässä olevalle voimalaitokselle, jonne vedet johdetaan tekojärven kautta aivan muita reittejä. Oulujoki muuttui sarjaksi patoaltaita toisen maailmansodan jälkeen, kun menetetty Vuoksen vesivoima piti korvata jollain. Imatran koski pauhaa entisellään vain muutaman hetken kesäisten koskinäytösten yhteydessä.

Vain kolme Inhan kuvaamista koskista on enää luonnontilassa. Yksi on liian pieni, toinen on liian syrjäinen ja kolmaskin on säästynyt vain siksi, että sattuu sijaitsemaan kahden valtakunnan rajalla.

Pusikoitunut maaseutu

Maatalouden piirissä oleva maapinta-ala on puolittunut sadassa vuodessa. Niittyjen ja peltojen yhteenlaskettu pinta-ala on pysynyt sadassa vuodessa kutakuinkin samana. Sen sijaan laitumet, joita ennen oli peltoja ja niittyjä enemmän, ovat hävinneet lähes olemattomiin.

Maaseudun rakennemuutoksen myötä 1960-luvulta lähtien on valtava määrä pieniä tiloja hävinnyt kannattamattomina. Ne, joista rakennukset ovat vielä jäljellä, palvelevat nykyisiä

Pyhäkoski, Mubos, 1999.

omistajiaan vain kesäasuntoina. Pellot, jotka aikanaan olivat viljelyksessä, kasvavat metsää, ellei niitä ole saatu vuokrattua naapureille.

Vuosisata sitten maanviljelysympäristöjen reuna-alueet olivat käytännössä puuttomia ja paljaita. Syyt siihen olivat samoja kuin metsien harvuuteen: laidunnus ja kotitarvepuun keruu. Myös sarkaojat ovat saaneet väistyä salaojien tieltä.

Rakentaminen levittäytyy

Rakentaminen on myös huomattavasti muuttanut suomalaista maisemaa. Tie- ja rautatieverkon levittäytyminen näkyy monissa kuvissa. Laskettelukeskukset ja hotellit ovat levittäytyneet Inhan kuvaamille näköalapaikoille ja niiden välittömään läheisyyteen. Kesämökkejä on rakennettu monille rannoille, tosin aika harvoin ne kuitenkaan ovat osuneet suoraan kuviin.

Kaupunkiympäritöissä dramaattisimman muutoksen ovat aiheuttaneet autot, jotka ovat vallanneet kadut ihmisiltä. Toisaalta myös kaupunkirakentaminen on muuttunut. Raumalla vuosisadan alussa olivat raatihuone ja kirkko muita rakennuksia korkeampia ja hallitsivat kaupunkikuvaa. Tänä päivänä molemmat rakennukset hukkuvat täysin kerrostalojen sekaan.

Näköala Ukkokolilta, Pielisjärvi, 1893.

Kansallismaisema

Jo ennen Inhan aikaa oli herännyt ajatus kaikkein komeimpien maisemien säästämisestä kansalaisten ihailtavaksi. Vuonna 1842 suojeltiin Imatrankoski ympäristöineen, ja vuotta myöhemmin lunastettiin Punkaharjun alue valtiolle kruununpuistoiksi. Samoihin aikoihin aloitettiin alueiden kehittäminen matkailukäyttöön matkailumajojen ja myöhemmin valtion-hotellien muodossa.

Kiinnostus Kolin aluetta kohtaan heräsi 1890-luvun karelianismin myötä sen ajan kansallisromanttisten taiteilijoiden keskuudessa. Vielä samalla vuosikymmenellä Ukko-Koli sai ensimmäisen matkailumajansa turistien käyttöön. Seuraavalla vuosikymmenellä senaatti päätti lunastaa vaaranlaen ydinalueet valtiolle, mutta kansallispuiston statuksen alue sai vasta 1990-luvulla.

Tarve maa-alueiden suojeluun lisääntyi 1900-luvulla, ja toisen maailmansodan kynnyksellä Suomi sai ensimmäiset kansallispuistonsa. Vuosisadan loppua kohden suojeltujen alueiden määrä on kasvanut ja varsin monet Inhankin kuvaamat paikat sisältyvät tänä päivänä eritasoisin suojelualueisiin.

Näköala Ukkokolilta, Lieksa, 1999.

K. A. Ennola

Kari Ennola (s.1966) on raisiolainen valokuvaaja ja opettaja. Koulutukseltaan hän on biologi ja on suorittanut sen lisäksi valokuvan historian opintoja Taideteollisessa korkeakoulussa. Hän toimii opettajana Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitoksessa opetusaiheinaan mm. luonnontuntemus, vesiensuojelu ja ympäristöviestintä.

Ensimmäisen yksityisnäyttelynsä 'Jäljet piirtyvät lumeen' Ennola piti vuonna 1990 valokuvakeskus Perissä, minkä jälkeen hänellä on ollut useita näyttelyitä: mm. 'Kuvia meren ääreltä' Laterna Magicassa 1996 ja 'Kaakkuri ja kurjenpoika' Suomen ympäristökeskuksessa 1996. Hän on osallistunut useisiin luontokuvatapahtumiin ja hänen kuviaan ja tekstejään on julkaistu mm. Luontokuvassa, Mustassa Taiteessa ja Camera Naturassa.

Ennola kiersi kuvausmatkoillaan Suomea kolme kesää alkaen vuodesta 1997. Sen lisäksi hän on täydentänyt kuvauksia Venäjällä, Itävallassa ja Suomessakin vuosina 2004–2007. Kuvapareja on kuvattuna yhteensä runsaat 600, joista hieman yli sata on ulkomailta.

Inhan kuvien lähteinä ovat olleet useat suomalaiset arkistot ja onpa hän hankkeen aikana löytynyt muutamia tutkijoille uusia Inhan vedoksia, jotka nykyisin ovat osa valokuvataiteen museon kokoelmia. Vanhojen kuvien kuvauspaikkojen etsiminen on ollut salapoliisintyötä, sillä osasta näyttelyssäkin mukana olevista kuvista ei ollut mitään kuvauspaikkatietoja käytettävissä.

Näyttelyvedokset ovat valokuvatulosteita, joiden digitaaliseen käsittelyyn ja entisöintiin Ennola on käyttänyt toista tuhatta työtuntia takaamaan mahdollisimman korkealuokkaisen ja tasalaatuisen jäljen alkuperäisten varsin hajanaisesta tasosta huolimatta. Digitaalinen käsittely onkin mahdollistanut joidenkin vanhojen, nykyisille materiaaleille aivan liian jyrkkien, lasilevyjen vedostamisen ennennäkemättömän hienosti.

Tämä näyttely on aiemmin ollut esillä mm. Suomen Valokuvataiteen museossa Helsingissä, Lapin maakuntamuseossa Rovaniemellä ja Valokuvakeskus Perissä Turussa.

Kiitokset

Maj ja Tor Nesslingin säätiö
Koneen Säätiö
Suomen Kulttuurirahasto
Eemil Aaltosen säätiö
Varsinais-Suomen Kulttuurirahasto
Leo ja Regina Weinsteinin säätiö
Suomen Luonnonsuojelun Säätiö
TOP-säätiö
Finnfoto ry
Salamaselänne Ky
Oy Agfa-Gevaert Ab
Etelä-Pohjanmaan Opisto
K. H. Renlundin museo
Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
Museovirasto
Otava
Pietarsaaren kaupungin museo
Pohjanmaan museo
Suomalaisen kirjallisuuden seura
Suomen käsityön museo
Suomen Metsämuseo, Lusto
Suomen valokuvataiteen museo
Tampereen museoiden kuva-arkisto
WSOY
Åbo Akademin kuva-arkisto
Fred Björkstén
Juha Haanpää
Ismo Kajander
Jukka Kukkonen
Olli Kuusisto
Virve Laustela
Maija Lehtinen
Marcel Maltzeff
Christina Mether
Aamu Nyström
Mikko Pekari
Tytti Rupponen
Tuomo-Juhani Vuorenmaa
Eeva Ennola
Maija-Liisa ja Veikko Ennola
Soili ja Vikke Tuukki